

140/1 SALSVASSDRAGET (MOELVA)

FYLKE: Nord-Trøndelag

Kommune: Fosnes, Nærøy, Høylandet, Overhalla og Namsos

Nedbørfelt: 432 km²

Toppunkt: 765 moh.

Utløpspunkt: 0 moh.

Marin grense: ca 150 moh.

Kraftpotensial: 63 GWh

SP-kategori: -

Økonomiklasse: 4

Naturgeogr. region: 39b, 36a

Salsvassdraget har stor utstrekning og dekker mesteparten av fastlandsdelen av Fosnes kommune. Vassdraget drenerer ut i Foldfjorden.

Klimaet er overveiende oseanisk med humide forhold. Temperatur og nedbør varierer noe innen vassdraget, fra kysten ved havnivå til høyereliggende områder lenger inn. Årsnedbøren ved Høylandet er 1201 mm, mens den ved Liafossen nordøst for Salsbruket er 1833 mm.

Vassdraget er karakteristisk ved at Salsvatn, som er en isranddemt fjordsjø, utgjør en sentral del med bare et kort utløp, Moelva. Vannet ligger 9 moh. Største dybde er målt til 464 m. Det er dermed en av Europas dypeste innsjøer. De bratte, stort sett grankledte fjellsidene går over i nakent, isskurt berg og høydene ligger på 400-500 moh. Fjellområdene er relativt homogene, med avrundete topper gjennomskåret av langstrakte sprekkesoner med vegetasjon og et nettverk av elver, små vann og tjern.

Berggrunnen i området består av granitt og gneis. Stedvis er det mektige løsmasseavsetninger.

Vassdraget har få sjeldne arter og vegetasjonstyper. Vegetasjonens diversitet er lav-middels, og enkelte rike typer mangler. Den vanligste skogtypen i mellomboreal sone er småbregne-skrubbærgranskog. På gunstige lokaliteter er det innslag av lågurtskog i sørboreal sone. I nedbørfeltet er det ellers registrert myr og gråorskog. I nordboreal sone dominerer fuktig lavvokst barskog, men også noe heivegetasjon og bakkemyr finnes. Vannvegetasjonen består vesentlig av elvesnelle og flaskestarrump.

Generelt er området lite påvirket av jordbruk. Skogen er drevet i deler av nedbørfeltet, og det er foretatt en del skogplanting. Andre inngrep er veier, kraftlinjer og hytter.

Naturfaglige verdier

Bortsett fra selve innsjøen Salsvatn som er spesiell og av stor limnologisk verdi, har vassdraget naturfaglige kvaliteter som er karakteristiske for de ytre skogkledde områder i regionen. Vassdraget er et godt egnet typevassdrag. I øst grenser nedbørfeltet til Høylandsvassdraget som er vernet, men som naturfaglig representerer en annen type. Kystområdene i denne delen av fylket er ikke tidligere representert på verneplanen.

Geofag

Vassdraget er preget av relativ stor geofaglig form- og prosessrikdom. Israndavsetningen ved utløpet av Salsvatn er kvartærgeologisk interessant. Sør og øst for denne er det flere mindre randavsetninger. Lenger øst i feltet ligger det to yngre og mindre randavsetninger. Skrøyvdalselvas delta i Skrøyvstadvatnet er interessant med henblikk på å studere dagens og tidligere tiders fluviale prosesser.

Stor verneverdi ***

Botanikk

I de bratte dalsidene er det nakent berg eller glissen granskog. Skoggrensen varierer fra 100-400 moh. Granskogen er tettest i forsenkningene. På skrin jord kommer noe røsslyng-blokkebærfuruskog inn. Gråorskogen er til dels grasdominert pga. beitepåvirkning. Bestand av litypegråorskog har innslag av gran, bjørk og selje. Noe myr finnes, mest som flatmyr og små bakkemyrer. Ved Salsnes ligger en av de nordligste svartorskogene i landet.

Stor verneverdi ***

Landfauna

Granskogen dominerer landskapsbildet. Dette avspeiles i artssammensetningen i områdets fuglefauna. Det er i tillegg et rikt inventar av kysttilknyttete arter, og det alpine faunaelement er også forholdsvis godt representert. Straumtjønna er en rik vannfuglbiotop, og løvskogen ved de fraflyttete gårdsbrukene i sidevassdragene er gode sangerbiotoper. Vassdraget har derfor stor faunistisk spennvidde, selv om innslaget av truede arter er relativt lite. Storlom hekker i området og kongeørn er en sannsynlig hekkefugl innen nedbørfeltet.

Nedbørfeltet har stor bestand av elg. Rådyrstammen er relativt liten, bortsett fra ved Salsnes. Hjort finnes spredt. Vassdraget har ellers rev, mår og oter. Det er observert bjørn i området.

Stor verneverdi ***

Vannfauna

Ferskvannbiologisk har Salsvatnet stort utvalg av ferskvannstyper. Vannet er meromiktisk pga. salt bunnvann, et fenomen som er sjeldent og av limnologisk verdi. Vannkvaliteten i vassdraget viser gjennomgående elektrolyttfattig og svakt surt vann. Produktiviteten og mangfoldet er middels, det samme gjelder sjeldenhet.

Vassdraget er laks- og sjørrettførende. Vannene har mye fisk. Fjellvannene er til dels overbefolket av ørret og røye. Flere av elvene er gode gyteelver.

Stor verneverdi ***

Kulturminneverdier

På Salsnes ligger det et helleristningsfelt fra fangststeinalderen, da Salsvatnet var en fjordarm. Det er avbildet niser, fisk og elg. I området omkring elveosen er det mange gravminner fra jernalderen, bl.a. et stort gravfelt på Mo. Bosetningen har strukket seg innover i vassdraget i jernalder/middelalder. Området er gammelt samisk bruksområde.

Flere av de fraflyttede og veiløse brukene ved Salsvatnet og på Skrøyvstad har verdifull gammel bebyggelse. Det har vært drevet tømmerfløting i vassdraget, i Moelva finnes bl.a. skådammer. Nær utløpet ligger rester etter et stort saganlegg. Her har vært sagdrift siden 1700-tallet. Denne saga ble oppført i 1860 som det første Salsbruket. Ved Salen ligger et kaianlegg med sagbruk. Her var vinteropplagsplass for tømmerlepebåt. Anlegget er fra etter 1920 og utgjør et helhetlig bygningsmiljø.

Kulturminnene i området dekker et langt tidsrom og ulike etniske grupper. Her er interessante minner som kan belyse bosetningshistorien gjennom skiftende kommunikasjonsmessige forhold i forhistorisk og nyere tid. Kulturminnene har kulturhistoriske verdier i lokal sammenheng. Flere kulturminner har funksjonell tilknytning til vann.

Stor verneverdi ***

Friluftstinteresser

Tilgjengeligheten til vassdraget er god, men terrenget er generelt noe kronglete, så det beste er å følge stier og tråkk. Det er gode muligheter for fiske i elva og vannene. Vassdraget brukes lite til tur- og skigåing. Derimot plukkes det mye bær, særlig molte og tyttebær.

Stor verdi ***

Landbruksinteresser

Jord- og skogbruk

Nedbørfeltet har åtte gårdsbruk, derav har tre gårdsdrift som hovednæring. Jordbruksarealet er 0,5 km². Nydyrking og skogreising er ikke aktuelt innen området. Barskogarealet er 90 km² og løvskogarealet 1 km².

Middels verdi **

Reindrift

Området ligger i Vestre Namdal reinbeitedistrikt og en eventuell regulering berører først og fremst den nordligste driftsgruppen. Området brukes til vinterbeite og delvis kalvingsland.

Stor verdi ***

Kraftressurser

Kraftressursene i Salsvassdraget og det allerede utbygde nabovassdraget Opløyelva kan utnyttes bedre enn i dag ved å overføre vann fra Mjøsundvatn i Opløyvassdraget til Skrøyvdalsvatn i Salsvassdraget og utnytte fallet mellom disse. Videre kan fallet mellom Salsvatn og Follafjorden utnyttes i et eget kraftverk. Salsvatn tenkes regulert 1 m. Prosjektet kan gi ca 63 GWh midlere årsproduksjon relativt dyr kraft som kraftøkning i de to vassdragene. Prosjektet vil bli vurdert i videreføringen av Samlet plan.